

Opis gry, jako narzędzia kształceniowego

Nazwa gry	„Zaopiekuj się mną”
Autor	hm. Lucyna Czechowska; phm. Agata Erhardt
Kontakt mailowy do autorów	czechowska.lucyna@gmail.com ; agata.erhardt@gmail.com
Typ kursu/szkolenia , dla jakiego może być wykorzystana	Kurs Członków Komisji Stopni Instruktorskich lub warsztaty/seminaria dla opiekunów prób instruktorskich
Treści kształcenia , dla jakich została napisana lub może być wykorzystana	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Prowadzenie prób instruktorskich [znał zasady prowadzenia prób] ▪ Praca z opiekunami prób [umiał przygotować i przeprowadzić szkolenie dla opiekunów prób, umiał zaplanować pracę z opiekunami prób].
Umiejętności/postawy/świadomość/wiedza , jakie kształtuje w uczestnikach gry	<p>Gracz po skończonych zajęciach będzie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - umiał dobrać probanta do siebie pod kątem typu opiekuna, jakim jest, cech charakteru danego probanta oraz łączących ich „podobieństw” i więzi (poziomu znajomości); - miał świadomość, jakim typem opiekuna jest (lub połączeniem cech jakich typów); - miał świadomość, że kiedy opiekun i probant do siebie „nie pasują” lepiej jest „odesłać” probanta do innej osoby niż pracować z nim „na siłę”; - miał świadomość, że branie pod opiekę zbyt dużej ilości probantów działa na niekorzyść prowadzonych prób i wszystkich zaangażowanych w nie osób; - umiał ocenić ilu probantów jest w stanie prowadzić w tym samym czasie; - umiał reagować na różne sytuacje, które występują w ramach opieki nad probantem adekwatnie do potrzeb danej osoby; - rozumiał jak ważna jest równowaga pomiędzy różnymi sferami życia instruktora (również dla prawidłowego wywiązywania się z obowiązków harcerskich). <p>Ponieważ logika gry bazuje na naturalnych reakcjach graczy na zastane sytuacje ważne jest, aby prowadzący dokładnie zapoznał się z pozornym i właściwym celem gry przed jej przeprowadzeniem.</p>
Optymalna liczna graczy (z określeniem ilości minimalnej i maksymalnej)	Od 2 do 4. Jeśli grupa warsztatowa liczy ich więcej należy przeprowadzić 2 lub więcej gier równocześnie – każda z osobnym prowadzącym i pełnym zestawem przewidzianych elementów.
Przybliżony czas rozgrywki (wraz z czasem przeznaczonym na omówienie)	1h 40 minut: 20 minut – wprowadzenie i wytłumaczenie zasad, uzupełnienie kart opiekunów 1h – czas rozgrywki (istotne jest, aby go nie przekroczyć) 20 minut – podsumowanie gry i czas na refleksje
Dodatkowe informacje	Każdy grający powinien mieć coś do pisania

Zawartość zestawu

- **plansza** (wydrukowana na kolorowo na 4 grubych kartkach A4 białego koloru, w 1 egzemplarzu, po wydruku należy połączyć kartki ze sobą tak, aby stworzył się spójny obraz planszy);

- **karty do gry: karty probantów, karty losu OPIEKUN i karty losu PROBANT** (Wydrukowane na kolorowo na grubej kartce A4 białego koloru. Karty do gry są pogrupowane w dwóch plikach. Na rewers (tył) kart z grupy A należy nadrukować awers (przód) kart A. Następnie wyciąć karty wg. widocznego awersu – przodu karty. To samo należy zrobić z kartami grupy B. Rewersy kart A i B należy wdrukować w 8 egzemplarzach, a następnie nadrukować na ich odwrocie odpowiedni awers kart w 1 egzemplarzu); **Uwaga: zrób to dokładnie i sprawdź czy dobrze nadrukowałeś, ewentualny błąd spowoduje niezgodność kart z ich kluczem.**

- **pakiet gracza: karta opiekuna i karty prób** (wydrukowane na czarno-biało na zwykłej kartce A4 białego koloru, w ilości egzemplarzy odpowiadającej ilości graczy, ponieważ gracze będą po nich pisać przy każdej grze trzeba je wydrukować od nowa);

- **znaczniki sfer życia** (po 60 sztuk w każdym z pięciu kolorów: niebieskim, białym, zielonym, żółtym i czerwonym, najlepiej małe koraliki);

- **pionki** (po 7 różnych kształtem pionków w każdym z czterech kolorów: niebieskim, zielonym, czerwonym, żółtym);

- **reguły gry dla grających** (wydrukowane na czarno-biało na zwykłej kartce A4 białego koloru, w ilości egzemplarzy odpowiadającej ilości graczy); **Uwaga: reguły gry dla grających i prowadzącego różnią się! Udostępnienie grającym reguł przeznaczonych dla prowadzącego spowoduje dydaktyczne fiasko gry!**

- **reguły gry dla prowadzącego** (wydrukowane na czarno-biało na zwykłej kartce A4 białego koloru, w 1 egzemplarzu);

- **test na typ opiekuna** (wydrukowane na czarno-biało na zwykłej kartce A4 białego koloru, w ilości egzemplarzy odpowiadającej ilości graczy, ponieważ gracze wezmą je ze sobą przy każdej grze trzeba je wydrukować od nowa);

- **opis poszczególnych typów opiekuna** (wydrukowany na kolorowo na zwykłej kartce A4 białego koloru, w ilości egzemplarzy odpowiadającej ilości graczy, ponieważ gracze wezmą je ze sobą przy każdej grze trzeba je wydrukować od nowa);

- **klucz do sytuacji z kart losu PROBANT** (wydrukowany na kolorowo na grubszej kartce A4 białego koloru, w 4 egzemplarzach);

- tabela punktacji (wydrukowane na kolorowo na zwykłej kartce A4 białego koloru, w ilości egzemplarzy odpowiadającej ilości graczy, wycięte wzdłuż linii, tak, aby każda karta była osobno, ponieważ gracze będą po nich pisać przy każdej grze trzeba je wydrukować od nowa).

Przygotowanie do gry

- a) Poproś graczy, aby na samym początku **uzupełnili podstawowe fakty o sobie** (wykształcenie, hobby itp.) **na kartach opiekunów** (w pliku pomoce dla gracza).
- b) Następnie **rozdaj każdemu graczowi po 4 znaczki** w różnych kolorach symbolizujących 5 podstawowych sfer rozwoju i **poproś aby samodzielnie zdecydowali w jakich sferach otrzymają dodatkowe 13 koralików** (pula dla każdego gracza jest taka sama, ale kolory mogą wybrać absolutnie dowolnie). Ważne jest, aby gracze odpowiadali szczerze i dobrze się zastanowili zanim udzielą odpowiedzi, pomoże im to dokonać autorefleksji w trakcie gry.
- c) **Rozłóż planszę**, tak, aby wszyscy mogli ją widzieć.
- d) **Rozdaj każdemu graczowi pionki** w jednym kolorze (na początek **po 3, ale zaznacz, że masz ich dużo więcej**) oraz po 1 egzemplarzu reguł gry dla grających.
- e) **Prześledźcie reguły gry dla grających** (najlepiej po prostu przeczytaj je powoli na głos) oraz ustalcie kto zaczyna kolejkę.
- f) **Rozpocznijcie grę.**

Reguły gry dla prowadzącego

I CELE GRY

Ponieważ **logika gry bazuje na naturalnych reakcjach graczy** na zastane sytuacje nie wszystkie cele gry powinny być im wiadome od samego początku (powinni sami do nich dojść w trakcie grania). W związku z tym cele gry można podzielić na:

- a) cele pozorne,
- b) cele właściwe.

Pozornym celem gry (który zostanie przedstawiony graczom podczas prezentowania reguł gry) jest przeprowadzenie **jak największej ilości prób na stopnie** – przeprowadzenie probantów od otwarcia do pozytywnego zamknięcia prób.

Właściwy cel gry

1. Właściwym celem gry (który zostanie odkryty przed graczami już po zakończeniu rozgrywki) **jest zdobycie jak największej ilości punktów za dobre wypełnianie roli opiekuna** poprzez:

1.1 przeprowadzenie jak największej ilości prób na stopnie;

1.2 adekwatny dobór probantów do danego opiekuna;

1.3 adekwatne reagowanie na zastane sytuacje w zależności od tego, z jakim probantem się pracuje;

1.4 zrównoważony poziom pomiędzy różnymi sferami życia opiekuna.

2. Punktacja za poszczególne elementy ostatecznego wyniku jest opisana w kolejnych rozdziałach niniejszych reguł oraz graficznie przedstawiona w **tabeli punktacji** (którą gracze otrzymają dopiero po zakończeniu rozgrywki).

II OPIEKUNOWIE I PROBANCY:

Karty opiekunów:

1. Każdy gracz dostaje przed rozpoczęciem gry do uzupełnienia indywidualną **kartę opiekuna** (która stanowi integralną część **pakietu gracza**).

2. Karta określa **poziom rozwoju 5 podstawowych sfer życiowych** danego gracza poprzez określenie wyjściowego poziomu znaczników w każdej z nich.

3. Wyjściowy poziom poszczególnych znaczników w danych sferach określają samodzielnie gracze na początku gry, z zastrzeżeniem iż **w żadnej ze stref nie może on być niższy niż 4** (gracze otrzymują po 4 znaczniki w każdym kolorze oraz pulę 13 w kolorach wedle własnego uznania).

3.1 sfera emocjonalna (relacje z rodziną pochodzenia oraz w rodzinie przez siebie założonej, relacje z ukochaną osobą, z przyjaciółmi, ze współpracownikami itd.) – czerwone znaczniki.

3.2 sfera intelektualna (wyniki w nauce/sukcesy w pracy zawodowej, podnoszenie kwalifikacji, rozwijanie pasji i zainteresowań itd.) – białe znaczniki.

3.3 sfera społeczna (zaangażowanie na rzecz innych/wolontariat, w tym także praca instruktorska) – żółte znaczniki.

3.4 sfera duchowa (życie w zgodzie z wyznawanym systemem wartości, rozwijanie wrażliwości na piękno i dobro itd.) – niebieskie znaczniki.

3.5 sfera fizyczna (kondycja fizyczna, właściwa ilość snu oraz odpoczynku, zdrowe nawyki żywieniowe itd.) – zielone znaczniki.

4. Karta zawiera także **opis sytuacji życiowej opiekuna** – informacje odnośnie wieku, płci, wykształcenia, hobby/pasji, a także w przypadku prób na jakie stopnie instruktorskie (Przewodnik, Podharc mistrz; Harcmistrz) może pełnić funkcję opiekuna.

Karty probantów:

1. Przy wyborze kolejnych probantów gracz otrzymuje ich indywidualne karty.
2. **Karty probantów** zawierają opis ich charakteru oraz sytuacji życiowej (w tym na jaki stopień dany probant chce otworzyć próbę).
3. Opis sytuacji życiowej zawiera informacje odnośnie wieku, płci, wykształcenia, hobby/pasji probanta.
4. Karta probanta zawiera także „historię” jego **wcześniejszej znajomości z opiekunem**.
  - 4.1 Za każdego probanta, którego opiekun **znał pobieżnie** przed nawiązaniem relacji opiekun-probant gracz uzyskuje na końcu gry +3 punkty.
  - 4.2 Za każdą osobę, którą opiekun **znał dobrze lub bardzo dobrze** przed nawiązaniem relacji opiekun-probant gracz uzyskuje na końcu gry +5 punktów.
  - 4.3 Jeśli pomiędzy opiekunem a probantem wystąpi **zbyt bliska zażyłość** (mąż-żona, rodzic-dziecko, pracownik-podwładny w relacjach zawodowych) gracz nie uzyskuje bonusowych +5 punktów (zakładamy, iż taka sytuacja powoduje tyleż samo zalet, co minusów).
  - 4.4 Jeśli opiekun w ogóle nie znał probanta – 1 punkt.

III WYKONUWANIE RUCHÓW

Każda tura graczy składa się z **2 kolejno wykonywanych faz:**

- a) fazy wyboru probantów,
- b) fazy ruchu.

Faza wyboru probantów

1. **W fazie wyboru probantów** gracz losuje z talii kart probantów 2 osoby i dokonuje wyboru, ilu z nich bierze pod swoją opiekę.
2. W pierwszej turze gry każdy gracz musi wybrać przynajmniej 1 osobę. W kolejnych **może wybrać wedle własnej decyzji od 0 do 2 osób**.
3. Gracz może **opiekować się próbami zgodnie z swoimi „harcerskimi” uprawnieniami**. Np. opiekunem próby na harcmistrza może być tylko instruktor w stopniu harcmistrza.
4. W fazie wyboru probantów opiekun gracz może także **zrezygnować z któregoś z wcześniej wybranych probantów**. Każdorazowa rezygnacja z kontynuacji podjętej współpracy kosztuje go -5 punktów.

5. Każdego wybranego probanta symbolizuje indywidualna **karta probanta** oraz **indywidualny pionek** w kolorze wybranym na początku gry przez gracza. Każdy wybrany probant powinien być także odnotowany na **karcie prób** (integralna część **pakietu gracza**).

5.1 Każda karta próby powinna być **podpisana imieniem danego probanta oraz kształtem jego pionka**, po to, aby wraz z powiększaniem grona probantów opiekunowie pamiętali indywidualną sytuację każdego podopiecznego.

5.2 Pionki gracze układają najpierw przy właściwym imieniu na karcie próby, zaś później przesuwają po planszy.

5.3 Karty probantów gracze układają wzdłuż swojego brzegu planszy, tak, aby cały czas móc je widzieć. Podczas rozgrywki będą doń dokładane odpowiednie karty losu PROBANT.

Faza ruchu:

1. Każdy gracz **startuje od środkowego pola** (największego, z kierunkami świata), na którym stawia pionek swojego probanta. Za każdym razem, kiedy nowy probant wchodzi do gry (otwiera próbę) zaczyna z tego pola.

2. Gracze poruszają się po planszy o tyle pól, ile wypadnie z **rzutu jedną kostką sześciocienną**. **2.2** Wyrzucone oczka **można dzielić wśród swoich probantów**. Np. jeżeli wyrzuci sześć jeden probant może ruszyć się o 2 pola a drugi o 4.

2.3 Gracze, który opiekują się **trzema i więcej probantami mogą rzucać dwiema kostkami**.

3. Gracze mogą przesunąć swój pionek na **dowolne pole sąsiadujące** z polem, na którym stoi ich probant, jeżeli **droga do niego jest otwarta (sznurek nie jest przerwany)**.

4. Gracze poruszają się **TYLKO ruchem prawostronnym**. Jeżeli w kierunku, w którym gracz chce pójść prowadzą dwie drogi, to wybiera tę z prawej strony (patrzac od środka pola na którym stoi jego probant).

IV REALIZACJA PRÓB

Zaliczanie zadań

Gra dydaktyczna dla kadry kształcącej
„Zaopiekuj się mną” – hm. L. Czechowska, phm. A. Erhardt

---

1. Przejście przez **pole „Zaliczone zadania” (kolorowe lilijki)** oznacza zaliczenie zadania probantowi, który przez nie przeszedł (minął to pole).
2. Punkty próby zalicza się tylko tym probantom, którzy przejdą przez **lilijkę koloru symbolizującego zdobywany stopień**. Np. pionkom probantów zdobywających stopień przewodnika, zaliczy się punkt próby, jeżeli przejdą przez pole, na którym znajduje się lilijka granatowa lub w części granatowa.
3. Aby próba została zrealizowana, należy przejść **10 razy lilijkę w danym kolorze**.
4. **Nie można dwukrotnie stanąć na to samo pole**. Granatowych, zielonych i czerwonych kolorów na lilijkach jest po 10, czyli gracz zdobywający stopień przewodnika musi przejść przez wszystkie pola „zaliczone zadania” z granatową lilijką.
5. Zaliczenie punktów próby **oznacza się zakreśleniem kolejnych kwadratów** na karcie próby (integralna część pakietu gracza).

Zamknięcie próby

1. W momencie **zakreślenia 10 kwadratów zadań** na karcie próby konkretnego probanta uznaje się jego próbę instruktorską **za pozytywnie zamkniętą**.
2. **Pionek** symbolizujący probanta, który zaliczył wszystkie punkty próby jest **usuwany z planszy**.
3. Jeśli **liczba probantów**, którymi aktualnie opiekuje się gracz **spadła poniżej trzech** (dwóch i mniej) **zmniejsza się liczba kostek**, którymi dysponuje opiekun.
4. Gracz, który był jego opiekunem otrzymuje na końcu gry +13.
5. Jeśli w momencie zakończenia gry opiekun ma pod opieką probantów, którzy nie zdążyli pozytywnie zakończyć swoich prób otrzymuje po +1 za każde wykonane przez nich zadanie.

V ROZSTAJE DRÓG

Po wejściu (zatrzymaniu się) na **pole „Rozstaje dróg”** (oznaczone drogowskazem) gracze losują kartę losu ze stosu kart. Każda karta losu posiada **opis sytuacji oraz 3 warianty reakcji**. W tali znajdują się:

- a) karty losu **PROBANT**,
- b) karty losu **OPIEKUN**.

Karty losu PROBANT

1. Jeżeli gracz wylosuje **kartę losu PROBANT** odpowiada na zawarte w karcie pytanie, a następnie odwraca ją na drugą stronę.
2. **Rezultat** zastosowania się do karty losu **wskazuje kolor drogi**, którą gracz musi ruszyć w dalszą wędrówkę. Wybór **odpowiedzi pierwszej to kolor prawej strony lilijki**. Wybór odpowiedzi **drugiej – lewa strona lilijki**. **Trzeciej – środek lilijki**. **Uwaga: Wybór trzeciej odpowiedzi zawsze będzie dawał**

kolor zielony, jednak wybór 1 lub 2 może być różny w zależności od rewersu karty, dlatego za każdym razem należy sprawdzać kolor ramienia lilijki na odwrocie karty.

3. Poza kierunkiem wędrówki (**ustawienie pionka na właściwej drodze** wyjściowej z pola) wybór jednej z opcji sygnalizowany jest **właściwym ułożeniem wylosowanej karty** losu PRIBANT przy karcie danego probanta (znaczenie ma bok znajdujący się u góry).

4. Kolejne wylosowane karty losu PROBANT dokłada się do kart probantów poniżej pierwszej. **Uwaga: Ważne jest, aby wybrana opcja była zawsze u góry.**

5. Z wyborem jednej z opcji powiązana jest także **adekwatność reakcji w zależności od probanta** z jakim się pracuje (która będzie sprawdzana po zakończeniu całej rozgrywki).

5.1 W zależności od cech probanta wybór opcji 1, 2 lub 3 oznacza dla gracza na końcu gry +1, +2 lub +3 punkty (patrz więcej: klucz do sytuacji z kart losu PROBANT).

Karty losu OPIEKUN

1. Jeżeli gracz wylosuje **kartę losu OPIEKUN** po wyborze odpowiedzi dotyczącej przedstawionego problemu otrzymuje lub traci tyle znaczników, ile jest napisane u dołu karty.

2. Aby móc uczestniczyć w grze każdy opiekun musi dbać o to, aby **poziom znaczników w poszczególnych sferach nigdy nie spadł poniżej 3**. Niedopełnienie tego warunku skutkuje zdyskwalifikowaniem gracza.

3. Na końcu gry od punktów zdobytych przez opiekuna odliczone będą punkty za **niezrównoważony poziom znaczników** w każdej ze sfer jego życia.

3.1 Poziom zrównoważenia wyznaczony jest ilością znaczników w poszczególnych sferach. W tym celu wyliczona jest **średnia arytmetyczna z ogólnej ilości wszystkich znaczników**.

3.2 Następnie należy przeanalizować **każdą sferę osobno**. Za każdą **różnicę** realnej ilości znaczników danego koloru a średniej arytmetycznej wyciągniętej z ogólnej ilości znaczników gracza **przekraczającą 2** gracz traci -4 punkty (Ponieważ jest 5 podstawowych sfer rozwoju gracz może stracić od 0 do -20 punktów.).

4. Wybór wariantu 1, 2 lub 3 z danej karty losu OPIEKUNA może mieć także wpływ na jego probantów. Jeśli gracz wybierze **opcje oznaczone bonusem** może dowolnemu ze swoich probantów „za darmo” zaliczyć jedno zadanie.

5. Po podjęciu decyzji gracz wychodzi z **pola dowolną nieprzerwaną drogą**.

ZAKOŃCZENIE ROZGRYWKI

Koniec gry + test na typ opiekuna

1. Koniec gry następuje **po godzinie zegarowej** od rozpoczęcia rozgrywki.
2. Grający dostają teraz do uzupełnienia **test, który pomoże im określić, jakim typem opiekuna (sowa, kangur, kukułka, wilk) są.**
3. Po udzieleniu odpowiedzi na pytania gracze otrzymują **opis typów opiekunów** i dostają trochę czasu na **autorefleksję.**
  - 3.1 Określenie typu opiekuna następuje na zasadzie **przewagi poszczególnych liter** (a – kukułka; b – kangurzyca; c – sowa).
  - 3.2 W tym miejscu prowadzący powinien także **omówić czwarty typ – wilka**, który jest połączeniem najlepszych cech wszystkich poprzednich typów.

Podliczenie punktacji

1. Prowadzący grę prosi graczy, aby **w pamięci obliczyli swoje punkty zgodnie z pozornym celem gry.**
2. **Po podliczeniu punktów** wynikających z pozornego celu gry prowadzący przedstawia grającym **właściwe cele gry** oraz rozdaje im tabele punktacji. **Uwaga: Ważne jest, aby dobrze wytłumaczyć grającym, dlaczego nie wszystkie zasady znali od początku, aby nie poczuli się „oszukani”, a potraktowali zaistniałą sytuację, jako dobrą okazję do refleksji nad prawdziwymi motywami swoich decyzji, jako opiekunów prób instruktorskich.**
3. Przy pomocy specjalnie do tego celu opracowanych **tabel punktacji** gracze podliczają swoje wyniki.
4. **Wygrywa gracz, którego suma punktów jest najwyższa.**

Podsumowanie gry

1. Ważną częścią gry dydaktycznej jest jej **podsumowanie**. Każda osoba powinna mieć możliwość **podzielenia się swoimi wnioskami/refleksjami**, jakie przyniósł jej udział w grze.
2. Pomocnym przy przeprowadzenia podsumowania może być także skorzystanie z **opisu gry, jako narzędzia kształceniowego**, który określa, jakie postawy, wiedzę i umiejętności powinien zyskać uczestnik po zakończeniu gry.